

Revidert vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken vannregion 2022-2027, med handlingsplan og tiltaksprogram

-gjennomgang av høringsdokumentene med vekt på de deler av planen som er mest relevant for Vassområde Hallingdal.

Som et utgangspunkt for kommunenes administrative behandling av høringen av den reviderte regionale vannforvaltningsplanen med handlingsplan og tiltaksprogram, har vannområdekoordinator laget dette sammendraget av noen av de mest sentrale temaene i høringsdokumentene, med noen kommentarer om status for det aktuelle temaet i Vassområde Hallingdal. Det er i tillegg lagt til noen supplerende tabeller og figurer om Vassområde Hallingdal for sammenlikning med noen av tabellene og figurene som viser hele vannregionen i forvaltningsplanen.

Rekkefølgen på temaene i dette dokumentet er det samme som i forvaltningsplanen, for at det skal bli enklere å finne frem i høringsdokumentene. Forslag til punkter kommunene kan ta opp til diskusjon er markert i **rødt**, men kom gjerne med andre høringskommentarer også.

Kommunene bes om å sende sine høringskommentarer til vannområdekoordinator senest **tirsdag 6. april 2021**, slik at disse kan sammenstilles og behandles politisk i Vannområdeutvalget (VOU) 23. april. Høringssvaret fra Vassområde Hallingdal vil sendes til kommunestyrene som orienteringssaker, og oversendes som et felles høringssvar til Vannregionmyndigheten (Viken fylkeskommune).

Bakgrunn for planen

Rent vann er grunnlaget for alt liv. God forvaltning av våre vannressurser er derfor viktig. Ikke bare for å sikre et rikt og naturlig arts mangfold, men også for god drikkevannskvalitet, badevannskvalitet, folkehelse, friluftsliv, sunn matproduksjon og fremtidig samfunnsutvikling.

Den regionale vannforvaltningsplanen fastsetter miljømål for alt vann, både elver, innsjøer, kystvann og grunnvann. Miljømålene skal sikre en helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannet.

Planen viser hvordan miljøtilstanden er i dag, og hvilke tiltak som trengs for å forebygge, forbedre eller gjenopprette tilstanden der det er nødvendig. Forvaltningsplanen med tiltaksprogram skal gi sektorene det grunnlaget de trenger for å igangsette miljøforbedrende tiltak.

Hvordan planen virker

Miljømålene i vannforvaltningsplanen skal legges til grunn for kommunal, regional og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen. Planen gir føringer for kommunenes arealforvaltning, og skal bidra til å samordne og styre arealbruken på tvers av kommune- og fylkesgrensene.

Tiltakene beskrevet i tiltaksprogrammet skal være operative senest 3 år etter at tiltaksprogrammet er vedtatt. Miljømålet for vannforekomstene skal være oppnådd innen 6 år etter at forvaltningsplanen trer i kraft, hvis det ikke er satt utsatt frist for måloppnåelse.

Forvaltningsplanens ulike deler

Høringsdokumentene består av regional vannforvaltningsplan med vedlegg, handlingsplan og tiltaksprogram. Forvaltningsplanen har to hoveddeler utenom vedleggene; i del 1 omtales for

eksempel planens formål, hjemmelsgrunnlag og nasjonale føringer, regionale mål og strategier og endringer siden forrige plan. Del 2 inneholder en beskrivelse av utfordringer og prioriteringer, miljømål og en oppsummering av tiltaksprogrammet.

Endringer siden forrige plan (s. 15 i forvaltningsplanen)

Her nevnes for eksempel at kunnskapsgrunnlaget er styrket de siste årene, slik at mange vannforekomster som før ikke hadde overvåkning av vannkvalitet, og klassifiseringen av miljøtilstanden i disse bare var blitt vurdert ut fra påvirkningsanalyser og lokal kunnskap.

Som en følge av arbeidet med vannforskriften er det gjennomført mye ny overvåkning og problemkartlegging i regi av vannområdene og sektormyndighetene, og dette har ført til at et betydelig høyere antall vannforekomster har blitt klassifisert basert på faktisk kunnskap, og at mange vannforekomster har fått endret miljøtilstand.

Denne beskrivelsen dekker også noe av det som har skjedd i Vassområde Hallingdal, der tilskudd fra Statsforvalteren til overvåkning har skaffet til veie data som har vist at mange vannforekomster har en bedre tilstandsklasse enn det man på forhånd fryktet.

Også tiltak har selvsagt hatt en positiv effekt på miljøtilstanden i mange vannforekomster i vannregionen, men en utfordring er at endringer i miljøtilstand ofte går sakte, og effekten først kan synes etter flere år. Dette skyldes at økosystemene bruker lang tid på å endre seg selv om belastningen går ned.

Det skjer også endringer i påvirkninger som forverrer miljøtilstanden eller vanskeliggjør det å nå miljømålene for en del vannforekomster i vannregionen. Eksempelvis bidrar endringer i klimatiske forhold som tine-/smelteperioder om vinteren, hyppigere styrtregn og flommer til å redusere effekten av de miljøforbedrende tiltakene. Andre drivere/forhold som kan redusere effekten av miljøforbedrende tiltak er f.eks. økt befolkning, urban utvikling og utbygging, økt behov for flomsikringstiltak, redusert jordstruktur/vannbindingsevne i dyrkingsjord, hyttebygging og økte utslipp til små resipienter m.m.

Overvåkning (s. 23 i forvaltningsplanen og vedlegg 4)

Beskrivelsen av vannovervåkingen i vannregionen starter på side 23. De ulike typene overvåkning beskrives, hvem som har ansvar for overvåkingen, og det er laget en oversikt over overvåkningsnettverket. På side 27 omtales fremtidig overvåkningsbehov. Det nevnes blant annet at datagrunnlaget for kjemisk tilstand er mangelfullt i vannregionen, og at det derfor er behov for økt innsats innenfor denne typen overvåking.

Dette gjelder også for Vassområde Hallingdal, vi har svært lite data for kjemisk tilstand. Som kjent er målsetningen i vannforskriften at alt vann både skal ha god økologisk og kjemisk tilstand, men det siste vet vi lite om. **Kommunene kan eventuelt vurdere om høringssvaret bør inkludere et punkt der man etterlyser konkrete planer for å tette dette kunnskapshullet.**

I vedlegg 4 presenteres igangsatt overvåking i alle vannområdene i vannregionen. Et kart med oversikt over overvåkningsstasjonene i Hallingdal finnes i vedlegg 4, på s. 117. Stasjonene i basisovervåkingen i Hallingdal er gjengitt i tabell 34 på s. 128 i forvaltningsplanen, og den tiltaksrettede overvåkingen vises i tabell 54 på s. 190 - 194.

Planlegging i kommunene (s. 27 i forvaltningsplanen og vedlegg 8)

Vedtatte og godkjente regionale vannforvaltningsplaner skal legges til grunn for blant annet kommunal planlegging og virksomhet i regionen, jfr. plan- og bygningslovens § 8-2. Dette innebærer at som hovedregel skal ikke kommunen gi tillatelse til nye inngrep eller ny aktivitet som vil medføre at miljømålet i vannforekomstene ikke nås eller at tilstanden forringes. Foreslåtte tiltak som kommunen er sektoransvarlig for skal følges opp og gjennomføres (se dokumentet Tiltaksprogram), slik at fastsatte miljømål kan nås innen den fristen som er satt i planen.

Videre understrekes betydningen av kommunenes arealplanlegging for å nå miljømålene:

Gjennom arealplanleggingen kan kommunen sette restriksjoner på arealbruken for å ivareta naturmiljøet i og langs vassdrag, innsjøer, fjorder og sjøområder, herunder vannmiljø. Det er svært viktig at disse virkemidlene tas aktivt i bruk i kommunenes arealplanlegging for å nå målet om god tilstand i norsk vann.

Gjennom arealplanleggingen skal kommunen bidra til å sikre at ulike hensyn belyses og veies mot hverandre. Vannmiljø er et av flere slike hensyn. Der vannmiljøet blir berørt, direkte eller indirekte, må kommunen sørge for at det tas nødvendig hensyn til vannmiljø og de miljømålene som er fastsatt. I planprosesser må derfor virkningen av tiltak og inngrep veies mot virkninger på miljøtilstanden til en vannforekomst.

Denne regionale vannforvaltningsplanen inneholder noe nytt, nemlig retningslinjer for arealplanlegging. Hensikten med retningslinjene er å oppnå helhetlig vannforvaltning etter vannforskriften. Planretningslinjene finnes i vedlegg 8.

Kommunene anmodes av vannregionmyndigheten om å innarbeide vannmiljø som et vurderingstema i sin ordinære saksbehandling og kvalitetssikringssystemer, og de nevnte planretningslinjene kan være et verktøy for å gjøre dette.

Gjennomgangen av høringsdokumentene i kommunens administrasjon, kan være en god anledning til å ta en gjennomgang av disse planretningslinjene og planlegge hvordan disse vurderingene skal implementeres i den enkelte kommune.

Planretningslinjene oppsummerer relevant regelverk som omhandler vannmiljøet, og inneholder retningslinjer for følgende temaer (se vedlegg 8):

- Vannmiljø
- Naturfare og klimatilpasning
- Overvannshåndtering
- Deponering av masser
- Grøntdrag og kantsoner
- Bestemmelser og hensynssoner

Vannkraft (s. 32 i forvaltningsplanen, vedlegg 7 og tiltaksprogrammet s. 16)

Vassdrag påvirket av vannkraft nevnes kort på side 32 i forvaltningsplanen, med henvisning til vedlegg 7.

I tiltaksprogrammet på s. 16 omtales hvordan Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet i 2019¹ ga nasjonale føringer for hvordan vanddirektivet skal følges opp i vassdrag med vannkraftproduksjon. Hensikten var å finne en balanse mellom miljøforbedringer og kraftproduksjon, gjennom å gi signaler om hvor det er mest aktuelt å vurdere vannslipp og magasinrestriksjoner.

Vannslipp og/eller magasinrestriksjoner legges som utgangspunkt bare til grunn for miljømål i de høyt prioriterte vassdragene (kategori 1.1), det vil si for Hallingdals del Hol- og Uste/Nes-reguleringene. Hemsil-reguleringen (kategori 1.2) er vurdert som å ha et lavere potensial for forbedring av viktige miljøverdier enn vassdragene i kategori 1.1, sett opp mot kostnadene. Skillet mellom 1.1 og 1.2 representerer en overordnet nasjonal kost-nytte vurdering for planperioden. Dersom vannregionmyndighetene likevel mener at vassdrag i kategori 1.2 eller andre vassdrag bør prioriteres for vannslipp, skal dette begrunnes i forvaltningsplanen.

Den nederste delen av Hallingdalselva/Snarumselva med Ramfoss og Kaggefoss er ikke nevnt i lista i tiltaksprogrammets side 16, men er inkludert i vedlegg 2 i føringene fra KMD og OED fra 2019. Dette vedlegget lister vannforekomster med miljømål som kan medføre krafttap, og for Snarumselva (012-2335-R, 012-2363-R og 012-646-R) legges det til grunn at miljømålet skal være «godt økologisk potensial» (dagens potensial vurderes som svært dårlig og moderat på de tre delstrekningene), og at dette skal nås innen 2033.

Vedlegg 7 inneholder en liste over øvrige vannforekomster i vannregionen ønsker å prioritere for tiltak, ut over de som allerede ligger i vedleggene fra 2019.

Sånn det er nå ligger Snarumselva lite synlig i forvaltningsplanen, ved at det kun henvises til et vedlegg fra 2019 i planen. **Et mulig innspill til høringen kan være å be om at også vannforekomster fra disse vedleggene kan synliggjøres i en egen tabell, der miljøverdiene påvirket av reguleringen, aktuelle tiltak og begrunnelse for prioritering fremkommer, på samme måte som i tabell 57.** En slik tabell ble opprinnelig tatt inn i utkastet til forvaltningsplan, men deretter fjernet.

Et viktig moment å ha med seg er at en utpeking som SMVF på grunn av endring i fysiske forhold i vannforekomsten vil ikke endre på kravet om tiltak for å redusere andre typer påvirkninger på vannforekomsten, f.eks. påvirkning av avløpsvann, landbruksavrenning eller forurensningsutslipp (s. 55).

Miljømål (s. 33 i forvaltningsplanen)

Alle vannforekomstene i vannregionen har et miljømål, som skal nås innen en gitt frist. Standard miljømål er minst god økologisk og kjemisk tilstand. Noen vannforekomster har strengere miljømål, og noen er omfattet av unntaksregler, som for eksempel en del sterkt modifiserte vannforekomster. Der det er fare for at miljømålet ikke nås innen fristen må det igangsettes tiltak for å nå miljømålet.

Miljømålene i forvaltningsplanen er vurdert gjennom et samarbeid mellom aktuelle myndigheter i vannregionen og er mål som myndighetene skal jobbe sammen om å nå i vannregionen. Målene er basert på hvilken miljøforbedring sektormyndighetene er enige om at det er mulig å oppnå gjennom planen. Miljømålene er beskrevet som miljøtilstanden som skal oppnås i planperioden 2022- 2027.

¹ Klima og miljødepartementet. Brev til vannregionmyndighetene datert 19. mars 2019. Nasjonale føringer for arbeidet med oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene.

Det skal som hovedregel ikke gis tillatelse til nye inngrep eller ny aktivitet som fører til at miljømålet ikke nås eller at miljøtilstanden blir dårligere. Foreslåtte tiltak skal følges opp og gjennomføres slik at fastsatte miljømål kan nås innen den fristen som er satt i planen. Hvis miljømålene fravikes gir det grunnlag for å fremme innsigelse etter plan- og bygningsloven.

I Vassområde Hallingdal oppnår 94,5% av de naturlige vannforekomstene miljømålet om god eller svært god tilstand per i dag. I alt 19 naturlige vannforekomster oppnår ikke miljømålet (se tabell 1 i dette dokumentet).

Tabell 1. Naturlige vannforekomster i moderat økologisk tilstand, Vassområde Hallingdal. Fra Vann-nett januar 2021.

Kommune	ID	Vannforekomstnavn			Økologisk tilstand	Kommentar økologisk tilstand eller potensial
Hol	012-1923	Kikut og Geilobekken	Elv	Naturlig	Moderat	Vandringshinder, spredt avløp hytter
Hol	012-3018-R	Skriu	Elv	Naturlig	Moderat	Eutrofiering, landbruk og VA
Ål	012-142-R	Hellinggrovet	Elv	Naturlig	Moderat	Eutrofiering, landbruk
Ål	012-16292-L	Twistvatnet	Innsjø	Naturlig	Moderat	Mulig feilkilde
Ål	012-2049-R	Hallingdalselvi innløp Strandafjorden	Elv	Naturlig	Moderat	Diffus avrenning industri
Ål	012-2215-R	Votna bekkefelt nord	Elv	Naturlig	Moderat	Eutrofiering, landbruk og VA
Hemsedal	012-103-R	Trøimsåne sentrum	Elv	Naturlig	Moderat	Sterkt kanalisert strekning
Hemsedal	012-1466-R	Lauvdøla bekkefelt øst	Elv	Naturlig	Moderat	God tilstand i øvre deler. I nedre deler en del hytter og veg. Under overvåkning
Hemsedal	012-750-R	Skrukkebekken	Elv	Naturlig	Moderat	Sterkt påvirket av aktiviteter i alpinanlegget. Landbruk nederst. Planlagt overvåkning 2021
Nesbyen	012-16885-L	Skårsrudvatnet	Innsjø	Naturlig	Moderat	Forhøyet P-tilførsel. Landbruk og hytter. Ørekyte, sik.
Nesbyen	012-16970-L	Mykingsjøen	Innsjø	Naturlig	Moderat	Forhøyet P-tilførsel. Landbruk. Ørekyte.
Flå	012-2789-R	Gulsvikelva	Elv	Naturlig	Moderat	RA og diffus avrenning hytter. Mangler data. Skal undersøkes 2021.
Flå, Sigdal, K	012-2796-R	Gulsvikelva bekkefelt	Elv	Naturlig	Moderat	Diffus avrenning hytter. Mangler data. Skal undersøkes 2021.
Krødsherad	012-925-R	Norefjell bekkefelt	Elv	Naturlig	Moderat	Ny undersøkelse i 2021 vil sannsynligvis friskmelde denne.
Modum	012-2586-R	Syslebekken	Elv	Naturlig	Moderat	Fysisk/kjemisk vannkvalitet er trolig god. Ørekyte, gjedde og fiskevandringshinder medfører økologisk forringelse.
Modum	012-2604-R	Skuterudbekken	Elv	Naturlig	Moderat	Høye verdier av arsen grunnet gruvepåvirkning.
Modum	012-2605-R	Skuterudbekken bekkefelt	Elv	Naturlig	Moderat	Deler av bekkefeltet er gruvepåvirket
Modum	012-2613-R	Snarumselva bekkefelt sørvest	Elv	Naturlig	Moderat	
Modum	012-3057-R	Snarumselva bekkefelt øst	Elv	Naturlig	Moderat	

For de sterkt modifiserte vannforekomstene i Vassområde Hallingdal oppnår 30% miljømålet om godt økologisk potensial.

Som nevnt ga Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet i 2019 føringer for blant annet hvordan man skulle sette miljømål for vassdrag med vannkraftproduksjon (s. 16 i tiltaksprogrammet). Blant annet skal miljømålet «godt økologisk potensial» (GØP) settes basert på realistiske miljøtiltak (positiv kost-/nytte).

Dersom en vannforekomst eller en vesentlig del av vannforekomsten er tørrlagt i hele eller deler av året, og GØP derfor ikke kan oppnås, skal miljømålet settes som unntak i henhold til vannforskriftens §10, som «mindre strenge miljømål».

De resterende sterkt modifiserte vannforekomstene i Vassområde Hallingdal som ikke oppnår godt økologisk potensial (70%) utgjør 47 vannforekomster, og av disse har 37 fått mindre strenge miljømål (§10), som oppnås.

Det vil si at det gjenstår ti sterkt modifiserte vannforekomster i Vassområde Hallingdal som ikke oppnår miljømålet per i dag (se tabell 2 i dette dokumentet), av disse har de tre vannforekomstene i Modum kommune utsatt frist til planperiode 2027-2033 på grunn av tekniske årsaker (§9). De øvrige syv vannforekomstene i tabell 2 omfattes av pågående revisjoner av vilkår for kraftkonsesjoner.

Tabell 2. Sterkt modifiserte vannforekomster i Vassområde Hallingdal som ikke når miljømålet som er satt for den aktuelle vannforekomsten. Fra Vann-nett januar 2021.

Kommune	ID	Navn	Økologisk potensial	Økologisk miljømål
Hol	012-2825-R	Ustedøla	Moderat	Godt
Hol	012-2827-R	Usteåne	Moderat	Godt
Ål	012-2001-R	Votna	Moderat	Godt
Ål	012-2976-R	Juvåne Tvistvatnet til Rødungen	Moderat	Godt
Ål	012-141-R	Ridøla nedstrøms vanninntak	Dårlig	Moderat
Gol	012-1357-R	Hemsil Robru - Gol	Moderat	Godt
Nesbyen	012-2012-R	Rukkedøla nedre	Moderat	Godt
Modum	012-2363-R	Snarumselva fra Kaggen-Gravfoss	Moderat	Godt
Modum	012-3031-R	Snarumselva Ramfoss - Gråbekken	Moderat	Godt
Modum	012-2335-R	Snarumselva - Kista	Svært dårlig	Godt

Tiltak (s. 36 i forvaltningsplanen og eget dokument «Tiltaksprogram»)

Tiltaksprogrammet beskriver hvordan fastsatte miljømål for vannforekomstene kan oppnås, og er utarbeidet av vannregionen i tråd med nasjonale og regionale føringer. Som tidligere nevnt skal tiltakene beskrevet i tiltaksprogrammet være operative senest 3 år etter at tiltaksprogrammet er vedtatt, og miljømålet for vannforekomstene skal være oppnådd innen 6 år etter at forvaltningsplanen trer i kraft, hvis det ikke er satt utsatt frist for måloppnåelse.

Sektormyndighetene er ansvarlige for å foreslå tiltak innen sine ansvarsområder for at miljømålene skal nås. Kommunene har deltatt i planarbeidet gjennom samarbeidet i vannområdene, og vannområdekoordinator har registrert de foreslåtte tiltakene fra kommunene i Vann-Nett. Fordi sektormyndighetene er ansvarlige for å foreslå og gjennomføre tiltak er det sektormyndighetene som legger premissene for miljømålene og når miljømålene vil oppnås.

I utgangspunktet skal sektormyndighetene foreslå alle tiltak som er nødvendige for å nå miljømålene, og deretter prioritere tiltakene over tid etter når det er mulig å gjennomføre dem. Flere sektormyndigheter har imidlertid oppgitt at de bare har foreslått tiltak som de vet skal gjennomføres i løpet av planperioden 2022-2027. Det er også flere kommuner som ikke har foreslått tilstrekkelig med tiltak i alle vannforekomster. Vannregionmyndigheten vil derfor fortsette dialogen og samarbeidet for å oppnå miljømålene i planen, som oppført i handlingsprogrammet.

For de tiltakene som er foreslått og registrert i Vann-Nett er det også lagt inn investerings- og driftskostnader knyttet til flere tiltak. For mange tiltak er det beregnede sjablongverdier som er registrert, men der tiltak allerede er planlagt og saksbehandlet er det registrert reelle kostnader. Sektormyndighetene har ikke lagt inn kostnader for alle tiltakene de har foreslått. Dette kan bl.a. skyldes at tiltaket ikke er kommet langt nok i planleggingen og at det er flere ukjente kostnader knyttet til tiltaket.

Flest tiltak er foreslått av Statsforvalterne og kommunene innen avløp og landbruk, hvor også de høyeste anslagene innen investerings- og driftskostnader er registrert. Dette gjelder også i Vassområde Hallingdal hvor det i alt er det lagt inn 418 tiltak. **I forbindelse med behandlingen av høringen i kommunene, kan det være nyttig å også gå igjennom tiltakene som er registrert i hver kommune i Vann-nett. Både for å få oversikt over hvilke tiltak som er lagt inn, rette opp eventuelle feil, komplettere med flere tiltak dersom noe mangler, og for å sikre at tiltakene inkluderes i kommunens planer i årene fremover.** En fullstendig liste over tiltak som er registrert på Vassområde Hallingdal ligger som vedlegg til dette dokumentet.

En skjematisk oversikt over de største påvirkningene i alle vannområdene i vannregionen finnes i tabell 1 på s. 12 i tiltaksprogrammet (og i tabell 14 på s. 62 i forvaltningsplanen). For Vassområde Hallingdal er avløpsvann, jordbruk og vannkraft registrert som de tre største påvirkningene, med over 10% berørte vannforekomster, deretter følger skogbruk og introduserte arter og sykdommer (stort sett ørekyt) på fjerde og femteplass, med påvirkning på færre enn 5% av vannforekomstene.

Avløp

Avløp omtales fra side 21 i tiltaksprogrammet. Avløp er den nest største påvirkningen i Innlandet og Viken vannregion og er vurdert som en av de fire største påvirkningskildene i alle vannområdene i vannregionen, i Hallingdal er det som nevnt den påvirkningen som er registrert på flest vannforekomster.

Utslipp og lekkasjer av avløpsvann gir økt tilførsel av næringsstoffer og organisk materiale til vannet, som kan føre til algeoppblomstring, tilslamming og for lite oksygen. Dette påvirker igjen leve- og oppvekstsvilkår for fisk og andre arter. Forurensning fra avløp fører også til utslipp av bakterier og parasitter som kan gjøre vannet uegnet for bading og andre bruksformål.

Det forventes fra nasjonalt hold at alle anlegg, i alle kommuner, skal oppfylle forurensningsforskriftens renskrav slik at miljømål etter vannforskriften kan nås innen 2027, og seinest innen 2033. Aktuelle tiltak for å avbøte og redusere påvirkningene knyttet til avløpsvann er blant annet tilknytning av separat avløp til kommunalt nett, utbedring av separate avløpsanlegg, tilsyn, oppgradering av avløpsnett og tiltak på renseanlegg.

Det er lagt inn mange slike tiltak i Vann-nett i vår vannregion. Til sammen er det foreslått 516 avløpstiltak med foreløpig anslåtte investeringskostnader på 6,75 milliarder, og foreløpig estimerte driftskostnader på nesten 240 millioner kroner i vannregion Innlandet og Viken. I Vassområde Hallingdal er det lagt inn tiltak om oppgradering av avløpsnett til 234 millioner (investering), og tiltak på spredt avløp til ca 278 millioner (investering og drift) (info fra Vann-nett portal per 15.02.2021).

Landbruk

Landbruk omtales fra side 36 i tiltaksprogrammet. Jordbruk utgjør den største påvirkningen i vannregionen, og i Vassområde Hallingdal er jordbruk påvirkning på nest flest vannforekomster. Jordbruket, gjennom for eksempel diffus avrenning fra husdyrhold/husdyrgjødsel, fører til avrenning av næringsstoffer og organisk materiale og tap av jordpartikler. Avrenningen bidrar til næringsstofftilførsel, algeoppblomstring og tilslamming av vann og vassdrag, noe som påvirker leve- og oppvekstsvilkår for fisk og andre arter i vannet.

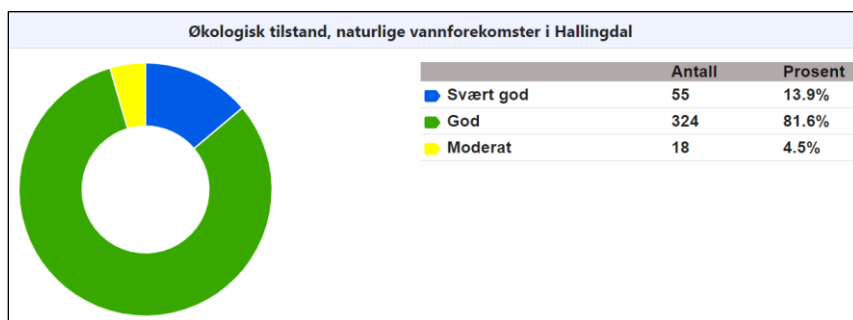
De nasjonale føringene for landbruk viser til at regjeringen vil innføre mer forpliktende krav for forurensning fra jordbruket. Kravene skal sikre god tilstand i alle vannforekomster som påvirkes av aktiviteter fra jordbruket. Statsforvalterne og kommuner skal stille krav om miljøtiltak der det er nødvendig for å nå miljømålene etter vannforskriften innen 2027, og senest innen 2033.

Det er stor variasjon i antall tiltak som er lagt inn på landbrukspåvirkninger fra den kommunale sektoren. I Vassområde Hallingdal er det stort sett lagt inn generelle tiltak som informasjon og veiledning, og noen steder er det lagt inn konkrete tiltak som utvidelse av gjødselkapasitet på et visst antall enkeltbruk. Tiltakene er i liten grad kostnadsvurdert, men dette gjelder mange kommuner i vannregionen.

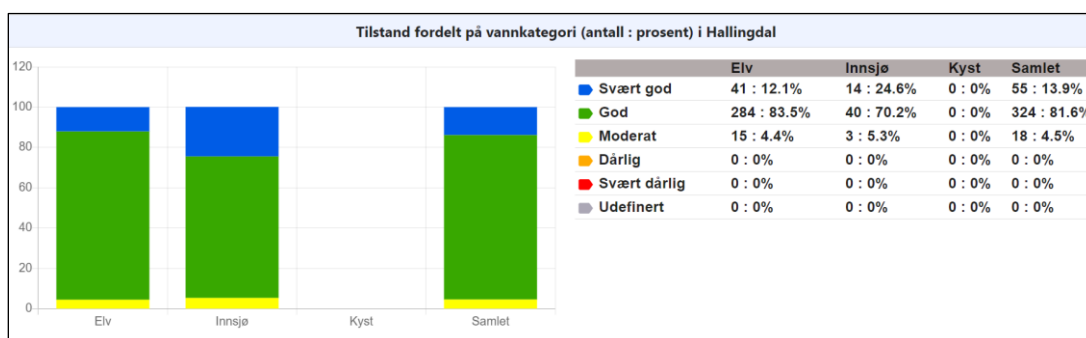
Beskrivelse av miljøtilstand i vannregionen (vedlegg 1)

Økologisk tilstand sier noe om mulighetene for å opprettholde gode og velfungerende økosystemer, og deles inn i fem tilstandsklasser fra svært god til svært dårlig. Kjemisk tilstand baseres på tilstedeværelse av gitte miljøgifter, og er enten god eller dårlig.

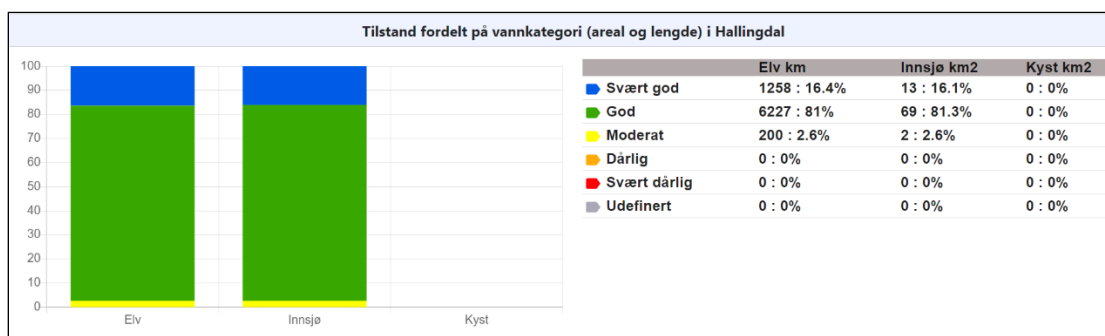
I vedlegg 1 gjengis en aggregert beskrivelse av vannforekomster, vanntyper, økologisk tilstand i naturlige og sterkt modifiserte vannforekomster mm. Oversiktsfigurer og tabeller finnes på side 48 og utover. Tilsvarende figurer for Vassområde Hallingdal er gjengitt under, for sammenlikning.

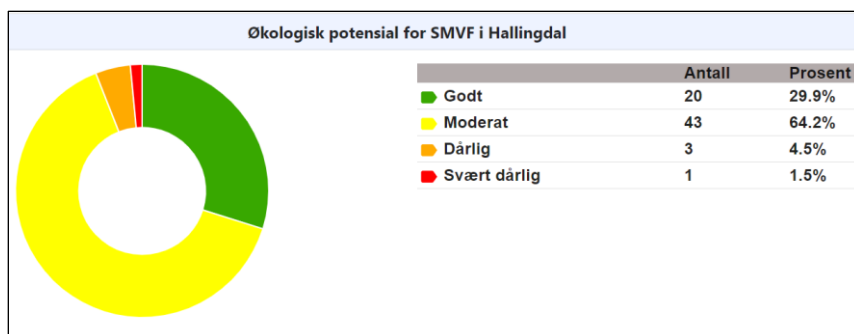
Figur 1. Oversikt over økologisk tilstand i overflatevann i Vassområde Hallingdal. Tabellen i figuren viser tilstandsklasse fordelt på antall og prosent vannforekomster. Figuren er tilsvarende figur 16 i Vedlegg 1. Kilde: Vann-nett 05.02.2021.

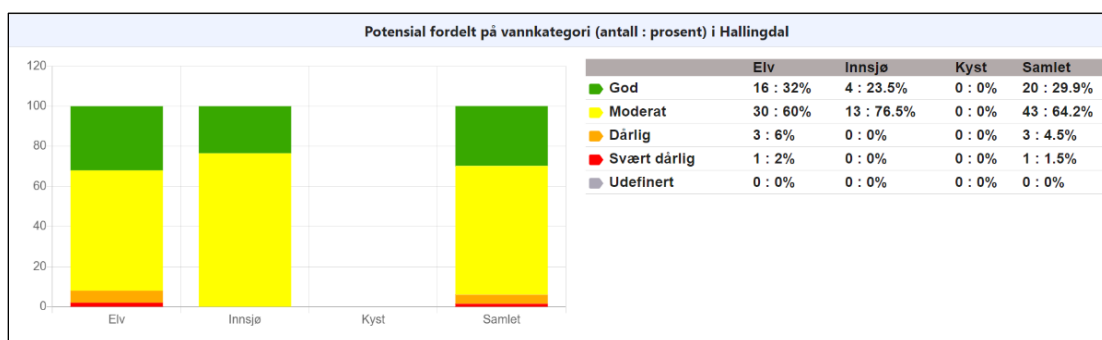
Figur 2. Økologisk tilstand for elver og innsjøer i Vassområde Hallingdal. Tabellen i figuren viser tilstandsklasse fordelt på antall og prosent vannforekomster. Figuren er tilsvarende figur 17 i Vedlegg 1. Kilde: Vann-nett 05.02.2021.

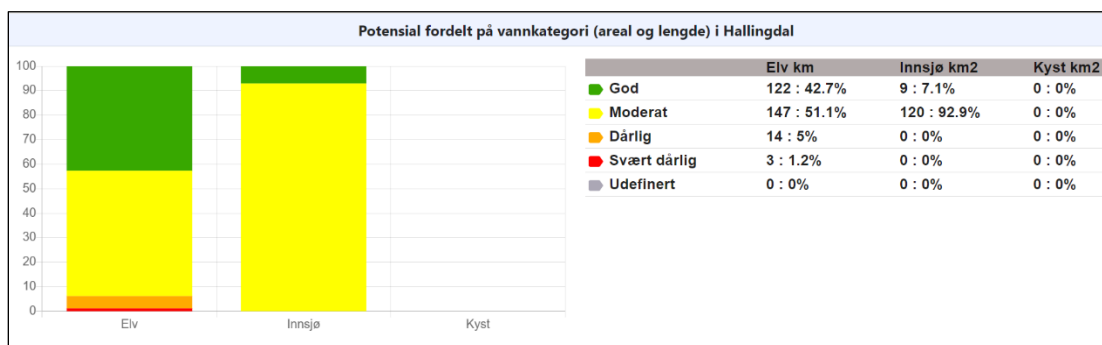
Figur 3. Økologisk tilstand for elver og innsjøer i Vassområde Hallingdal. Tabellen i figuren viser tilstandsklasse fordelt på hvilken lengde elv (km) og hvilket areal innsjø (km2) dette utgjør. Figuren er tilsvarende figur 18 i Vedlegg 1. Kilde: Vann-nett 05.02.2021.

Figur 4. Økologisk potensial for sterkt modifiserte vannforekomster i Vassområde Hallingdal. Figuren er tilsvarende figur 21 i Vedlegg 1. Kilde: Vann-nett 05.02.2021.

Figur 5. Økologisk potensial for sterkt modifiserte vannforekomster i Vassområde Hallingdal. Tabellen i figuren viser tilstandsklasse fordelt på antall og prosent vannforekomster. Figuren er tilsvarende figur 22 i Vedlegg 1. Kilde: Vann-nett 05.02.2021.

Figur 6. Økologisk potensial for sterkt modifiserte vannforekomster i Vassområde Hallingdal. Tabellen i figuren viser tilstandsklasse fordelt på hvilken lengde elv (km) og hvilket areal innsjø (km2) dette utgjør. Figuren er tilsvarende figur 23 i Vedlegg 1. Kilde: Vann-nett 05.02.2021.

Manglende virkemidler (vedlegg 2, s. 72)

I møtet i Vannregionutvalget i november 2020, der høringsutkastet skulle vedtas, hadde Vassområde Hallingdal forberedt et forslag om at punktet om manglende virkemidler også skulle gjengis i

sammendraget av forvaltningsplanen. Dette forslaget ble enstemmig vedtatt, og høringsdokumentet har et slikt punkt i sammendraget (s. 7). Dette punktet er blitt forkortet på en slik måte at kun overskriftene står igjen, og det er vanskelig å se at dette for eksempel gjelder behovet for at ny gjødselvarerforskrift må komme på plass, eller behovet for en forskrift som innfører naturforvaltingsvilkår i alle vannkraftutbygginger.

Kommunene kan vurdere om det er aktuelt å gi tilbakemelding i høringen om at punktlisten i sammendraget på side 7 bør inneholde mer av innholdet fra punktlisten på side 72 – 73.

Konsekvensutredning (vedlegg 3)

Et av de nye momentene i den reviderte regionale vannforvaltningsplanen, er at det nå også er gjort en vurdering av hva planen vil bety for miljø og samfunn (konsekvensutredning). Dette finnes i vedlegg 3. Vurderingene gjøres for tre ulike scenarier; 0 (business as usual), 1 (maksimum) og 2 (realistisk). Vassområde Hallingdal har innhentet opplysninger om disse tre scenariene for temaene landbruk og avløp fra kommunene i vannområdet, og oversendt dette til vannregionmyndigheten, som har sammenfattet dette til en overordnet beskrivelse for regionen. Temaet avløp omtales på side 88 og landbruk på side 89.

Vann-nett og Vann-nett portal

Vann-nett er det kartbaserte datasystemet som samler informasjon om vannmiljøet i Norge. Vann-nett er sentralt i oppfølgingen av vannforskriften, og det er her man kan finne oppdatert informasjon om miljøtilstand, miljømål, tiltak, påvirkninger og så videre. Der vannforvaltningsplanen, tiltaksprogrammet og handlingsplanen er statisk, er Vann-nett dynamisk og oppdatert. Vann-nett har en saksbehandlerdel, og en innsynsdel som kalles Vann-nett portal (vann-nett.no/portal). I innsynsdelen kan man søke opp og finne informasjon om den enkelte vannforekomst, man kan generere rapporter som man bygger opp selv fra ulike menyer og man kan hente ut ferdiglagde, oppdaterte statistikkfigurer.

Omfanget av forvaltningsplanen med vedlegg og tilhørende dokumenter

Forvaltningsplanen med vedlegg er på 232 sider, handlingsplanen er på 9 sider og tiltaksprogrammet utgjør 70 sider. Til sammen utgjør dette 311 sider. Selv om mye er tabeller og kart, kan forvaltningsplanens omfang utgjøre et hinder for at mange vil sette seg inn i innholdet i denne.

Kommunene kan vurdere om en tilbakemelding til høringen kan være at forvaltningsplanen bør slankes, for eksempel ved at mer legges i vedlegg, og at teksten for øvrig redigeres. Det er en del tekst som forekommer flere steder, som beskrivelser av vannregionen, som kan vurderes fjernes, og sikkert også andre deler som kan reduseres. Målsetningen kan være at selve forvaltningsplanen er et mer kortfattet og konsist dokument som ikke oppleves som uoverkommelig å sette seg inn i.